

Motto:

**“W wychowaniu chodzi właśnie o to,
ażeby człowiek stawał się coraz bardziej
człowiekiem, o to, ażeby bardziej był,
a nie tylko więcej miał, aby więc
poprzez wszystko co ma, co posiada,
umiał bardziej i pełniej być człowiekiem,
to znaczy żeby również umiał bardziej być
nie tylko z drugimi ale i dla drugih”**

Jan Paweł II, Przemówienie w UNESCO (02.06.1980)

**PROGRAM WYCHOWAWCZY GIMNAZJUM
W ZESPOLE SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH
W GODZIANOWIE
NA ROK SZKOLNY 2012/2013**

Opracował zespół w składzie:
Lidia Żelazna
Magdalena Wolska

Zaopiniowany przez Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski
Zatwierdzony uchwałą Rady Pedagogicznej w dniu.....

Program wychowawczy ZSO – Gimnazjum w Godzianowie, opracowany w oparciu o:

dokumenty:

- 1/ Ustawa o Systemie Oświaty z dnia 7 września 1991r.
- 2/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 4 poz. 17).

oraz:

- 4/ Oczekiwania rodziców wobec szkoły
- 5/ Oczekiwania uczniów wobec szkoły
- 6/ Oczekiwania organu prowadzącego
- 7/ Wnioski Rady Pedagogicznej

Program wychowawczy szkoły i jego realizacja

Wprowadzenie.

1. Czym jest wychowanie?

Praktyka wychowawcza jest tak dawna, jak dawny jest rodzaj ludzki. Wychowanie zatem, jest zjawiskiem towarzyszącym rozwojowi społecznemu, a jako takie jest z reguły działaniem intencjonalnym i planowym. Jakkolwiek nie wolno nie doceniać wpływu na kształtowanie się człowieka wszelkich form tzw. wychowania naturalnego, spontanicznego, „żywiolowego”, instynktowo-opiekuńczego, „macierzyńskiego” i środowiskowego, „niekontrolowanego”, to jednak istotę procesu wychowawczego zawsze określały i określają przede wszystkim działania i zabiegi społeczne, świadomie podejmowane i organizowane.

Przed wychowaniem jako działaniem planowym i intencjonalnym ludzie i społeczeństwa zawsze stawiali i stawiają pewne cele, które wychowanie powinno realizować.

Jako cele wychowania przyjmuje się określone wartości:

1. społeczne,
2. obywatelskie,
3. produkcyjne,
4. kulturowe,
5. religijne itp.

Zespół tych pedagogicznych wartości staje się ideałem wychowawczym, który determinuje ich realizację w praktyce edukacyjnej. Z celów wychowania wynikają w stosunku do instytucji wychowawczych i wychowawców zadania szczegółowe, które wyrażają się lub postulują szereg konkretnych zabiegów i czynności pedagogicznych umożliwiających realizację uznanych celów i intencji. „Wychowanie jest to proces rozwijania zalet moralnych, intelektualnych, artystycznych i fizycznych, które dziecko (młody człowiek) ma w stanie potencjalnym. Wychowanie nie ma na celu zmieniania natury ucznia, ale

wspomaganie jego rozwoju w harmonii z otoczeniem. Wymaga znajomości potrzeb dziecka, praw jego rozwoju fizycznego i psychicznego: zależy również od wyobrażenia, jakie ma się o człowieku”.[...]

Powyższa definicja zwraca uwagę, że wychowawca musi odnosić się do wiedzy o prawidłowościach rozwoju i wybranej koncepcji człowieka (a więc do pewnych wartości lub wzorców osobowych). Wychowawca ma sprzyjać zarówno pewnym naturalnym procesom rozwojowym, jak też kształtować myślenie i postawy dziecka w zgodzie z założeniami filozoficznymi przyjętymi w naszej kulturze.

Wychowanie jest bardzo skomplikowanym procesem. Wychowawca ma do czynienia z młodym człowiekiem, który jako podmiot, aktywnie wchodzi w relacje, manifestuje swoje uczucia i wolę. Można tu zauważyć analogię, polegającą na tym, że wspomaganie i kształtowanie nie byłyby możliwe bez wzięcia pod uwagę urazów z przeszłości (leczenie) oraz przyszłych zagrożeń (profilaktyka).

Z powyższego wynika, że wychowanie jako proces składa się z czterech podstawowych elementów:

- · wspomaganie,
- · kształtowanie,
- · zapobieganie,
- · korygowanie.

Wyodrębnienie tych elementów służy uporządkowaniu myślenia zarówno o programie wychowawczym szkoły, jak i o diagnozie i planowaniu pracy wychowawczej z pojedynczym uczniem. Jest to pewna struktura pomagająca wychowawcy dostrzegać znaczenie celowych oddziaływań wychowawczych i samej relacji wychowawca – uczeń. Wychowanie jednak rozgrywa się w czasie i jest dynamicznym procesem. Można więc patrzeć na wyróżnione elementy jak na cztery nurty tego procesu. Na co dzień splatają się one i przenikają. Można powiedzieć, że wspomaganie, zapobieganie, korygowanie, kształtowanie są jak filary podtrzymujące platformę procesu wychowawczego. Jeśli któregoś z filarów zabraknie – cały proces wychowawczy zaczyna się chwiać.

2. Wychowanie w ustawie o systemie oświaty.

Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia: odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata.

W ustawie o systemie oświaty problem wychowania jest najczęściej traktowany łącznie z nauką i opieką. Nauczyciel jako wychowawca, jest niejako egzekutorem zapisów tej ustawy i w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia. W ustawie mowa jest o:

- a) realizacji prawa każdego obywatela RP do kształcenia się oraz prawa dzieci, młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednio do wieku i osiągniętego rozwoju,
- b) wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny,
- c) zmniejszaniu różnic w warunkach kształcenia, wychowania i opieki między poszczególnymi regionami kraju, a zwłaszcza ośrodkami wielkomiastowymi i wiejskimi
- d) utrzymywaniu bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach.

3. Wychowanie w podstawie programowej szkoły.

Podstawa programowa mówi, że nauczyciel w swojej pracy wychowawczej, wspierając obowiązki rodziców, powinien zmierzać do tego, aby uczniowie w szkole:

- a) znajdowali środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym) i byli w niej samodzielni w dążeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym, godząc umiejętnie dążenie do dobra własnego z dobrem innych, odpowiedzialność za siebie i odpowiedzialność za innych, wolność własną z wolnością innych,
- b) poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie,
- c) uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowywali się do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych,
- d) przygotowali się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się,
- e) kształtowali w sobie postawę dialogu, umiejętność słuchania innych i rozumienia ich poglądów; umieli współdziałać i współtworzyć w szkole wspólnotę nauczycieli i uczniów.

4. Szkoła.

Szkoła jest podstawową jednostką uprawnioną do realizowania zadań dotyczących kształcenia, wychowania i opieki i winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności. Wobec tego należy w tym miejscu określić co to jest szkoła skoro tylko ona może uczyć, nauczać i wychowywać.

Szkoła wspomaga wychowawczą rolę rodziny. Oznacza to, że nie wyręcza rodziny z przynależnych jej praw i obowiązków, a jedynie ją wspiera i podnosi na wyższy poziom. To rodzice są odpowiedzialni za wychowanie własnych dzieci, które pozostają aż do pełnoletniości pod ich władzą. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Szkoła więc, nie powinna i nie może wyręczać rodziców z tak ważnych i zaszczytnych obowiązków wychowawczych ich dzieci. Powinna ona jedynie podejmować proces ich kształcenia.

Szkoła opiera się w swojej pracy na samorządności uczniów, którzy mają rzeczywisty wpływ na tworzenie programu i bieżące funkcjonowanie szkoły. Szkoła daje szansę młodzieży na zaspokajanie swych aspiracji i dążeń do samodzielności, podejmowania twórczych działań i odpowiedzialności za własne czyny. Uczniowie są bowiem wartościowymi partnerami, których stać na dojrzałe, ambitne decyzje i działania. Nie muszą i nie są biernymi obserwatorami, odbiorcami wiedzy.

Szkoła jako środowisko jest szczególnie predestynowana do zaspokajania potrzeb młodzieży, które tylko w tym środowisku mogą być realizowane mając na uwadze proces opiekuńczo-wychowawczy. Do tych potrzeb należą:

- a) bezpieczeństwo (w wymiarze fizycznego i psychospołecznego funkcjonowania),
- b) przynależności (do zespołu klasowego i całej społeczności szkoły),
- c) sprawiedliwego traktowania (zwłaszcza w werbalnym i niewerbalnym ocenianiu szkolnym),
- d) uznania, szacunku,
- e) powodzenia (szkolnego),
- f) samorealizacji (zwłaszcza w zakresie potencjału intelektualnego),
- g) dodatniej atmosfery życia (dodatniego intersubiektywnego samopoczucia uczniów).

5. Program wychowawczy szkoły, zadania i realizacja.

Konstruowany przez szkołę program wychowawczy musi spełniać określone warunki. Aby był skuteczny powinien być spójny z programem nauczania; zbieżny w kształtowaniu odpowiednich postaw i umiejętności; budowany przez wszystkich nauczycieli; musi głęboko tkwić w tradycji szkoły i środowiska.

Zawarte w nim treści powinny dotyczyć wartości wychowawczych, zawierać program przeciwdziałania złu, zagrożeniom, patologii, zapis szkolnych uroczystości wynikających z tradycji szkoły, ofertę zajęć pozalekcyjnych, turystycznych, program pracy samorządu szkolnego oraz system działań motywacyjnych. Ten ostatni powinien zawierać kryteria ocen z zachowania, sposoby nagradzania, honorowania uczniów wyróżniających się w społeczności szkolnej oraz kar za zachowania przynoszące ujemę szkole.

Program wychowawczy szkoły jest to dokument, który wyznacza cele i określa sposoby ich osiągnięcia. Innymi słowy program, mając na uwadze szeroki zakres planu i planowania jest to, ściśle uporządkowany, zoptymalizowany tok konkretnych czynności, zapewniających zrealizowanie przyjętych poszczególnych celów i zadań planu, z których wynika i jest im podporządkowany.

Ogólne cele programu wychowawczego:

1. Wspieranie indywidualnej drogi rozwojowej.
2. Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych i kulturowych
3. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym oraz poszanowania dla dziedzictwa narodowego.
4. Rozwijanie poczucia jedności człowieka z otaczającym światem.

Można by stwierdzić, że celem programu wychowawczego szkoły jest rozwój osobowy młodego człowieka. Program wychowawczy szkoły zawiera jedynie ogólne zasady, jakimi się kierują nauczyciele, oraz wizerunek absolwenta szkoły – ideał, jaki chce się osiągnąć. Proces wychowawczy określają jeszcze inne dokumenty, jak: misja szkoły, szkolny system oceniania, a szczególnie jego część poświęcona ocenie zachowania, regulamin szkoły, określający m.in. zasady wzajemnego współżycia członków społeczności szkolnej. Ponadto program wychowawczy jest zawarty w ofercie zajęć dodatkowych adresowanej do uczniów, a przede wszystkim zawarty jest w nas samych ludziach, którzy się wychowania podejmują. Decydującym aspektem pracy szkoły, mającym wpływ na osiągnięcia celów programu, jest tworzenie takiego klimatu, w którym będą się urzeczywistniać postawy wobec ucznia, ukierunkowane na samoakceptację, poczucie własnej wartości, przekazywanie

odpowiedzialności za własny rozwój, w tym przede wszystkim szacunek dla osoby, jej odrębności, tolerancja dla odmienności, koncentracja na mocnych stronach. Ważne jest ukazywanie różnorodności dróg prowadzących do osiągnięcia celów życiowych, okazywanie zainteresowania uczniom, nagradzanie ich osiągnięć, powierzanie odpowiedzialnych zadań, stawianie realistycznych wymagań, zastępowanie rywalizacji współpracą, inspirowanie pracy zespołowej.

Znaczącą rolę w osiąganiu celów programu pełnią wszystkie te działania szkoły, których celem jest korygowanie dysfunkcji, wyrównywanie braków, w tym również deficytów materialnych rodziny, stymulowanie rozwoju, z jednej strony, z drugiej zaś, tworzenie warunków do wielostronnej aktywności uczniów, udziału w życiu szkoły, stworzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, różnorodnych form spędzania wolnego czasu.

Zadaniem szkoły jest:

- a) Stworzenie warunków sprzyjających realizacji celów życiowych uczniów, rozwojowi ich zainteresowań, pracy indywidualnej nad wybranymi dziedzinami wiedzy.
- b) Sprzyjanie rozwojowi samodzielnego i krytycznego myślenia, refleksji wobec własnej hierarchii wartości, umożliwienie tworzenia warsztatu pracy intelektualnej.
- c) Wspierania rozwoju twórczości; rozwijanie aktywności w różnorodnych dziedzinach nauki, techniki, sztuki, sportu – także w ramach czasu wolnego.
- d) Wspieranie aktywnych i innowacyjnych postaw wobec świata.

Preferowane postawy uczniów naszej szkoły:

- a) odpowiedzialność,
- b) właściwy stosunek do uczenia się (na miarę swoich możliwości),
- c) obowiązek znajomości prawa szkolnego i stosowania go w życiu społeczności szkolnej,
- d) dbałość o zdrowie fizyczne, psychiczne,
- e) aktywne uczestnictwo w życiu klasy i szkoły,
- f) rozwijanie zdolności,
- g) współpraca z rówieśnikami, nauczycielami i pracownikami szkoły (kulturalne zachowanie, wykonywanie poleceń),
- h) pomoc koleżeńska,
- i) właściwa postawa wobec nauczycieli i pracowników obsługi szkoły,
- j) kulturalne słownictwo,
- k) postawa twórcza i otwarta,
- l) zwracanie uwagi na wszelkie przejawy wandalizmu i niezdyscyplinowania wśród kolegów,
- m) troska o mienie własne i wspólne,
- n) kreatywność
- o) umiejętność samooceny, praca nad sobą.

7. Program wychowawczy Gimnazjum w Godzianowie obejmuje działania nauczycieli i pracowników szkoły zawarte w 6 obszarach tematycznych:

I. Dbłość o rozwój psychiczny ucznia.

II. Współpraca z rodzicami. Działania szkoły w zakresie kształcenia rodziców

III. Zdrowy styl życia uczniów, zdrowe otoczenie, zdrowa żywność. Zachowania proekologiczne

**IV. Ja - Polak - Europejczyk. Moje miejsce w kulturze
Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym**

V. Współczesne zagrożenia - nasza bezpieczna szkoła

**VI. Wychowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie
i aktywność zawodowa**

I. ROZWÓJ PSYCHICZNY UCZNIA

- a) kształtowanie umiejętności prawidłowego odczytywania swoich stanów emocjonalnych,
- b) stawianie zadań ułatwiających dorastanie, kształtujących dojrzałość, odpowiedzialność,
- c) uważna obserwacja uczniów pod kątem poziomu rozwoju poszczególnych funkcji psychicznych,
- d) diagnoza wczesnego rozpoznawania problemu (wczesna interwencja),
- e) pomoc dzieciom wybitnie uzdolnionym,
- f) pomoc dzieciom i młodzieży ze specyficznymi trudnościami w nauce,
- g) kształtowanie u uczniów postawy samowychowania, odpowiedniej postawy wobec trudności,
- h) współpraca z Poradnią PP,
- i) poznawanie pasji uczniów i dbłość o ich rozwój.

II. A. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

- a) utrzymywanie dobrego kontaktu z rodzicami dzieci, które mają trudności w nauce lub zachowaniu,
- b) udział rodziców w organizacji imprez szkolnych i klasowych,
- c) nadzór wychowawczy rodziców w trakcie trwania imprez,
- d) pomoc finansowa szkole, praca w Radzie Rodziców i Radzie Szkoły,
- e) przedstawianie Radzie Rodziców i Radzie Szkoły do akceptacji dokumentów o kluczowym znaczeniu dla szkoły,
- f) pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej (bezpłatne podręczniki, bezpłatne obiady, zwolnienia z opłat stałych,

B. DZIAŁANIA SZKOŁY W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA RODZICÓW

- a) organizowanie spotkań dla rodziców z przedstawicielami Policji, różnych organizacji społecznych,
- b) informowanie bieżące rodziców o złym zachowaniu dziecka w szkole, pomoc w rozwiązywaniu problemów,
- c) współpraca wychowawców z rodzicami w celu wypracowania wspólnego sposobu postępowania z dzieckiem sprawiającym trudności wychowawcze,
- d) pośredniczenie w kontaktach z Poradnią PP - pomoc rodzicom i dzieciom wykazującym nieprzystosowanie społeczne (agresja, zachowania ryzykowne, uzależnienie, przestępczość) i uświadomienie im wagi problemów,
- e) udostępnianie rodzicom literatury pomocniczej z zakresu wychowania dzieci.

ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI:

1. Zakres pracy wychowawczej szkoły w danym roku szkolnym przedstawiony jest rodzicom na zebraniu rodziców.
2. Każdy z rodziców w miarę swoich możliwości uczestniczy w życiu szkoły i klasy.
3. Rodzice powinni uczestniczyć w zebraniach rodziców.
4. Rodzice powinni dbać o odpowiedni strój i wygląd dziecka.
5. Rodzice powinni systematycznie kontrolować postępy swoich dzieci w nauce.
6. Rodzice mają prawo korzystać z pomocy dyrektora, wychowawcy klasowego w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

III. ZDROWY STYL ŻYCIA UCZNIÓW, ZDROWE OTOCZENIE, ZDROWE ODŻYWIANIE; ZACHOWANIE PROEKOLOGICZNE

- a) informowanie uczniów i rodziców o sposobach zapobiegania różnym chorobom zakaźnym,
- b) dbałość o higienę osobistą,
- c) aktywne i efektywne sposoby spędzania wolnego czasu po zajęciach szkolnych,
- d) organizowanie szkolnych imprez sportowych,
- e) wycieczki krajoznawcze,
- f) higieniczny rozkład zajęć w ciągu dnia,
- g) preferowanie zdrowej żywności,
- h) edukacja proekologiczna (gazetka ekologiczna i organizowanie konkretnych akcji w porozumieniu z samorządem lokalnym),
- i) dbałość o zieleń wokół szkoły i w budynku (klasy, korytarze),
- j) organizowanie *Dnia Sprzątania Świata i Dnia Ziemi*,
- k) uświadamianie uczniom konieczności segregowania śmieci, sposób likwidacji odpadów, wykorzystania surowców wtórnych, oszczędności wody, energii itp.

IV. JA - POLAK – EUROPEJCZYK. MOJE MIEJSCE W KULTURZE. WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM LOKALNYM

- a) uwrażliwienie na specyfikę dziejów i tradycji naszego narodu,
- b) wzbudzanie chęci do uczestnictwa w obchodach świąt państwowych i imprezach lokalnych,
- c) kształtowanie szacunku dla symboli narodowych,
- d) kształtowanie postawy patriotyzmu,
- e) budzenie zainteresowań przeszłością naszego regionu, dorobkiem kulturalnym,
- f) poznanie swoich praw obywatelskich,
- g) poznawanie mechanizmów wyborów demokratycznych.
- h) kształtowanie postawy szacunku do wielkiego Polaka – Jana Pawła II.

V. WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIA – NASZA BEZPIECZNA SZKOŁA*

- a) poznanie i uświadomienie zagrożeń wieku dojrzewania (nikotynizm, alkoholizm, narkomania, „dopalacze”, sekty),
- b) propagowanie mody na „niepicie, niepalenie, niebranie”,
- c) dewastacja mienia - pokrywanie strat przez uczniów (w formie pieniężnej lub naprawy), uświadamianie uczniom, że niszcząc wspólne mienie szkodzą sobie i innym,
- d) kradzieże - reakcje na najdrobniejsze kradzieże i uświadamianie skutków takiego postępowania,
- e) agresja słowna (wulgaryzmy, przezwiska) i fizyczna (bójki, zaczepki awantury)
- f) patologia w domach rodzinnych - interwencja, wywiady,
- g) niebezpieczne przedmioty - odbieranie, rozmowy z uczniami i rodzicami,
- h) obojętność w życiu codziennym - zachęcanie do przyjęcia postawy otwartej, reagującej na wydarzenia z życia,
- i) niebezpieczeństwo w niemonitorowanych miejscach w szkole.

VI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, SPOŁECZEŃSTWIE I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

- a) zapoznanie z fragmentami Konstytucji RP, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela,
- b) szacunek dla cudzej pracy,
- c) obowiązki i prawa ucznia jako członka społeczeństwa,
- d) zwracanie uwagi na zachowanie uczniów wobec osób starszych,
- e) wychowanie prorodzinne w domu i w szkole,
- f) pomoc uczniom w określeniu swoich mocnych stron, zainteresowań oraz predyspozycji,
- g) przygotowanie do aktywności zawodowej i odnalezienie się na rynku pracy,
- h) pomoc uczniom w pogłębianiu wiedzy o interesujących ich zawodach,
- i) znaczenie samorządu terytorialnego,
- j) angażowanie uczniów do niesienia bezinteresownej pomocy w ramach wolontariatu.

ABSOLWENT GIMNAZJUM W GODZIANOWIE

JEST:

- ODPOWIEDZIALNY
- AKTYWNY
- CIEKAWY ŚWIATA
- KULTURALNY
- KREATYWNY
- POSZUKUJĄCY WIEDZY

POTRAFI:

- ZASTOSOWAĆ W ŻYCIU TO, CZEGO SIĘ NAUCZYŁ
- PRAWIDŁOWO FUNKCJONOWAĆ W SPOŁECZEŃSTWIE
- UMIEJĘTNIE BRONIĆ WŁASNYCH POGLĄDÓW I WARTOŚCI
- ODRÓŻNIĆ DOBRO OD ZŁA
- ŻYĆ Z INNYMI I DLA INNYCH

ZNA:

- PODSTAWOWE ZASADY MORALNE I SPOŁECZNE
- SVOJE MOCNE I SŁABE STRONY
- ZAGROŻENIA WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA